

ΥΠΑΤΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Στρασβούργο, 23.11.2021
JOIN(2021) 32 final

**ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Αντίδραση στην κρατική εργαλειοποίηση μεταναστών στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ

ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΛΕΙΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΗΣ ΕΕ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μια ιδιαίτερη σκληρή μορφή υβριδικής απειλής έχει διαμορφωθεί μέσω της κρατικής εργαλειοποίησης ανθρώπων για πολιτικούς σκοπούς, η οποία αντιβαίνει στις αξίες της ΕΕ και στις οικουμενικές αξίες. Η αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών είναι μία από τις πολυπλοκότερες προκλήσεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της. Έχουν εξελιχθεί οι τρόποι με τους οποίους ένας κρατικός ή μη κρατικός παράγοντας μπορεί να ασκήσει πίεση σε ένα άλλο κράτος ή να του επιτεθεί. Μπορούν να προσλάβουν διαφορετικές μορφές, από κυβερνοεπιθέσεις έως χειραγώγηση των πληροφοριών και παρεμβάσεις από ξένους παράγοντες. Όλες αυτές οι μορφές απειλών αποσκοπούν στην αποσταθεροποίηση ή στην υπονόμηση της κοινωνίας και των βασικών θεσμών και θέτουν σε κίνδυνο τους πολίτες.

Οι πρόσφατες ενέργειες του καθεστώτος Λουκασένκο και των υποστηρικτών του πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα αυτό —ως μια αποφασιστική προσπάθεια να προκληθεί μια συνεχιζόμενη και παρατεταμένη κρίση στο πλαίσιο μιας ευρύτερης συντονισμένης απόπειρας αποσταθεροποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θέτει σε δοκιμασία την ενότητα και την αποφασιστικότητά της. Οι ενέργειες αυτές αποτελούν πραγματικό και υπαρκτό κίνδυνο για την ασφάλεια της ΕΕ. Πέραν τούτου, οι ενέργειες αυτές και η στρατηγική στην οποία βασίζονται έχουν συνέπειες σε παγκόσμιο επίπεδο και προκαλούν ανησυχία όχι μόνο στην ΕΕ αλλά και στη διεθνή κοινότητα.

Η πρόκληση αφορά την ΕΕ στο σύνολό της, ιδίως δε τη Λιθουανία, την Πολωνία και τη Λετονία, οι οποίες από το καλοκαίρι βιώνουν μια σοβαρή νέα απειλή με τη μορφή της εργαλειοποίησης απελπισμένων ανθρώπων, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την πρωτοφανή αύξηση των παράτυπων διελεύσεων των συνόρων από τη Λευκορωσία. Τα τελευταία χρόνια δεν υπήρξε σχεδόν καμία απόπειρα παράνομης διέλευσης των εξωτερικών συνόρων από τη Λευκορωσία προς την ΕΕ· σήμερα αυτό αποτελεί καθημερινή πραγματικότητα. Η κατάσταση αυτή δημιουργήθηκε και οργανώθηκε από το καθεστώς Λουκασένκο, το οποίο παραπλανά και παρασύρει ανθρώπους στα σύνορα, με τη συνεργασία διακινητών μεταναστών και εγκληματικών δικτύων.

Η κατάσταση παραμένει δεινή για τους μετανάστες στα σύνορα. Είναι ζωτικής σημασίας να λαμβάνουν ανθρωπιστική βοήθεια όλοι οι άνθρωποι που τη χρειάζονται, καθώς και να παρέχεται βοήθεια για τη διάσωση ζωών.

Η ΕΕ καταδίκασε απερίφραστα την εργαλειοποίηση των ευάλωτων μεταναστών και προσφύγων. Η σοβαρότητα της κατάστασης έχει καταστεί σαφής στα υψηλότερα κλιμάκια. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ασχολήθηκε με το θέμα κατά τις συνεδριάσεις του, τον Ιούνιο και τον Οκτώβριο του 2021¹. Στην ομιλία της για την κατάσταση της Ένωσης, η πρόεδρος von der Leyen χαρακτήρισε τις ενέργειες της Λευκορωσίας ως υβριδική απειλή που αποσκοπεί στην αποσταθεροποίηση της Ευρώπης². Η σταθερή θέση της ΕΕ εξακολουθεί να είναι ότι το καθεστώς Λουκασένκο στερείται δημοκρατικής νομιμότητας.

¹ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 24ης και 25ης Ιουνίου του 2021 και της 21ης και 22ας Οκτωβρίου του 2021.

² Ομιλία για την κατάσταση της Ένωσης του 2021, 15 Σεπτεμβρίου 2021.

Τα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο, και τα οποία διαχειρίζονται τα εξωτερικά σύνορα για λογαριασμό της ΕΕ, λαμβάνουν αποφασιστική στήριξη. Η στήριξη περιλαμβάνει επιχειρησιακή και οικονομική βοήθεια προκειμένου να ενισχυθεί η διαχείριση των συνόρων και να καλυφθούν οι ανθρωπιστικές ανάγκες. Συμπληρώνεται με σημαντικές διπλωματικές προσπάθειες που σκοπό έχουν να παροτρύνουν τις τρίτες χώρες και τις αεροπορικές εταιρείες να αποφεύγουν την ακούσια συμμετοχή στη στρατηγική της Λευκορωσίας, καθώς και με την άσκηση άμεσης πίεσης στην ίδια τη Λευκορωσία. Οι προσπάθειες της ΕΕ να δημιουργήσει έναν συνασπισμό κατά της εργαλειοποίησης είχαν άμεσα αποτελέσματα. Οι οδοί διέλευσης τις οποίες εκμεταλλεύονται οι διακινητές για τη μεταφορά μεταναστών στα σύνορα της Λευκορωσίας κλείνουν μία προς μία.

Στην παρούσα ανακοίνωση παρέχεται επισκόπηση των δράσεων που έχουν αναληφθεί μέχρι σήμερα για την αντιμετώπιση της κατάστασης, καθώς και των μέτρων που λαμβάνονται για την ενίσχυση των προσπαθειών αυτών. Εξετάζεται επίσης ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να προσαρμοστεί το ισχύον πλαίσιο στο μέλλον, ώστε να υπάρχει μια πιο μόνιμη εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προσπαθειών αποσταθεροποίησης της ΕΕ μέσω της κρατικής εργαλειοποίησης των αντικανονικών μεταναστών. Η ΕΕ δεν θα δεχθεί καμία υβριδική επίθεση, στην οποία οι άνθρωποι γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης με τον τρόπο αυτόν, μέσω της εκμετάλλευσης του ανθρώπινου πόνου και της πρόκλησης βίας και απώλειας ανθρώπινων ζωών για πολιτικούς σκοπούς. Η διεθνής κοινότητα στο σύνολό της πρέπει να συσπειρωθεί ενάντια στη χειραγώγηση αυτή των ανθρώπων.

Η συλλογική δύναμη και αλληλεγγύη της ΕΕ, η οποία συνεργάζεται για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος, αναδεικνύει περαιτέρω την προστιθέμενη αξία της ΕΕ στη διαχείριση των συνόρων και της μετανάστευσης.

2. ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Κατάσταση στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ

Στις 16 Νοεμβρίου, ο συνολικός αριθμός αφίξεων στην ΕΕ από τη Λευκορωσία το 2021 ήταν 7 698, εκ των οποίων 4 222 στη Λιθουανία, 3 062 στην Πολωνία και 414 στη Λετονία. Κατά τη διάρκεια του 2021 αποτράπηκαν πάνω από 40 000 επανειλημμένες προσπάθειες διέλευσης των συνόρων³. Πρόκειται κυρίως για άτομα ιρακινής και αφγανικής ιθαγένειας. Ανεξάρτητα από την κρατική εργαλειοποίηση μεταναστών, ορισμένοι Λευκορώσοι υπήκοοι προσπαθούν να ξεφύγουν από το καταπιεστικό καθεστώς της Λευκορωσίας.

Στις 8 Νοεμβρίου, η κατάσταση στα πολωνικά σύνορα με τη Λευκορωσία κλιμακώθηκε σκόπιμα από το καθεστώς της Λευκορωσίας. Αρκετές χιλιάδες άνθρωποι συγκεντρώθηκαν στη λευκορωσική πλευρά για να ασκήσουν πίεση στα πολωνικά σύνορα. Η κατάσταση υποκινήθηκε από τις αρχές της Λευκορωσίας. Τις επόμενες ημέρες, μικρότερες ομάδες μεταναστών έλαβαν από τις αρχές της Λευκορωσίας εργαλεία και δακρυγόνα αέρια για να επιχειρήσουν να εισέλθουν με τη βία στην ΕΕ. Στρατιώτες της Λευκορωσίας κατέστρεψαν εν μέρει το προσωρινό φράγμα στα σύνορα.

Τα τρία κράτη μέλη αντέδρασαν λαμβάνοντας διάφορα μέτρα. Και οι τρεις χώρες κήρυξαν **κατάσταση έκτακτης ανάγκης**, ενισχύοντας την παρουσία τους στα εξωτερικά σύνορα με τη στήριξη της ΕΕ, μεταξύ άλλων με τη χρήση των ενόπλων δυνάμεών τους. Επίσης, προέβησαν στη θέσπιση ειδικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση της συγκεκριμένης

³ Ας σημειωθεί ότι ενδέχεται τα ίδια άτομα να επιχειρούν πολλές φορές να διέλθουν τα σύνορα.

κατάστασης⁴. Η Επιτροπή βρίσκεται σε επαφή με τα εν λόγω κράτη μέλη και παρέχει τεχνικές συμβουλές σχετικά με τη νομοθεσία τους, ώστε να εξασφαλίζεται ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του δικαίου της ΕΕ.

Η κατάσταση είχε σαφή αντίκτυπο στις αιτήσεις ασύλου, οι οποίες αυξήθηκαν σημαντικά. Έως τις 14 Νοεμβρίου, υποβλήθηκαν 2 649 αιτήσεις ασύλου στη Λιθουανία, 294 στη Λετονία και 6 498 στην Πολωνία.

Επιπλέον, υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι έχουν αυξηθεί σημαντικά οι μη επιτρεπόμενες **δευτερογενείς μετακινήσεις** που συνδέονται με την παράτυπη είσοδο από τη Λευκορωσία. Η Γερμανία εκτιμά ότι τους τελευταίους μήνες μπορούν να εντοπιστούν πάνω από 10 000 τέτοιες περιπτώσεις στα γερμανικά σύνορα με την Πολωνία. Η γερμανική ομοσπονδιακή αστυνομία και η πολωνική αστυνομία συνεργάζονται για την πραγματοποίηση περιπολιών στην περιοχή των συνόρων και τη διενέργεια ελέγχων για τον εντοπισμό πιθανών αντικανονικών μεταναστών. Επίσης, βρίσκονται σε εξέλιξη κοινές δράσεις κατά της παράνομης διακίνησης στο πλαίσιο της κοινής μονάδας έρευνας στο Βίλνιους, όπου η Λιθουανία, η Πολωνία, η Γερμανία και η Φινλανδία ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες παράνομης διακίνησης και συντονίζουν την κοινή επιχειρησιακή αντίδραση. Μέχρι στιγμής έχουν αντιμετωπιστεί δεκαέξι υποθέσεις παράνομης διακίνησης. Στις αρχές Δεκεμβρίου, η μονάδα έρευνας θα καταστεί επιχειρησιακή ειδική ομάδα, στην οποία θα κληθούν να συμμετάσχουν και άλλα κράτη μέλη.

Ανθρωπιστική κατάσταση στη Λευκορωσία και άμεση αντίδραση της ΕΕ

Οι ενέργειες της Λευκορωσίας έχουν προκαλέσει ανθρωπιστική κρίση και έχουν ήδη επιβεβαιωθεί ορισμένες περιπτώσεις θανάτων. Υπενθυμίζεται ότι η Λευκορωσία έχει την πρωταρχική ευθύνη για την αντιμετώπιση της κρίσης. Η Λευκορωσία δεσμεύεται από τη Σύμβαση της Γενεύης, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της *μη επαναπροώθησης*. Ως εκ τούτου, η Λευκορωσία πρέπει να παράσχει επαρκή προστασία στους πρόσφυγες που υποδέχεται στο έδαφός της και να συνεργαστεί με την UNHCR για τον σκοπό αυτό.

Στη **Λευκορωσία** έχουν αποκλειστεί άνδρες, γυναίκες και παιδιά, καθώς και ευάλωτα άτομα (π.χ. έγκυες γυναίκες) σε θερμοκρασίες κάτω από το μηδέν. Κατά τη διάρκεια του χειμώνα, η κατάσταση θα επιδεινωθεί. Λόγω της έλλειψης επαρκούς πρόσβασης των ανθρωπιστικών οργανώσεων, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί ο ακριβής αριθμός των ατόμων που χρειάζονται βοήθεια. Εκτιμάται ότι 2 000 άτομα βρίσκονται κοντά στα σύνορα και ότι έως και 15 000 άτομα έχουν αποκλειστεί συνολικά στη Λευκορωσία. Πλέον υπάρχουν αναφορές ότι οι αρχές της Λευκορωσίας έχουν δημιουργήσει στην περιοχή εγκαταστάσεις διανυκτέρευσης για γυναίκες και παιδιά και έχουν μεταφέρει ανθρώπους από τους αυτοσχέδιους καταυλισμούς στα σύνορα σε ένα κοντινό κέντρο εφοδιαστικής.

Μολονότι η αξιολόγηση αναγκών παρεμποδίζεται λόγω της περιορισμένης πρόσβασης, η Επιτροπή παραμένει σε στενή επαφή με τις ανθρωπιστικές οργανώσεις-εταίρους της. Χάρη σε πρόσφατες αποφάσεις έχουν κινητοποιηθεί 700 000 EUR για ανθρωπιστική χρηματοδότηση η οποία θα στηρίζει τους εταίρους στην παροχή βοήθειας σε ευάλωτα άτομα που έχουν αποκλειστεί στα σύνορα και εντός της χώρας (βλ. κατωτέρω).

Κατάσταση στα κράτη μέλη και άμεση αντίδραση της ΕΕ

Η ΕΕ προσέφερε άμεση στήριξη στα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο, παρέχοντας υλική βοήθεια μέσω του μηχανισμού πολιτικής προστασίας, χρησιμοποιώντας οργανισμούς

⁴ Στις 9 Νοεμβρίου, η Λιθουανία κήρυξε «κατάσταση έκτακτων περιστάσεων», με απαγόρευση των μετακινήσεων σε ακτίνα 5 χιλιομέτρων από την περιοχή των συνόρων και γύρω από τα κέντρα μεταναστών.

της ΕΕ και κινητοποιώντας πρόσθετους πόρους με σκοπό την πλήρη πρόσβαση των σχετικών ανθρωπιστικών οργανώσεων επιτόπου. Η πολιτική στήριξη ενισχύθηκε και οι επισκέψεις της Επιτρόπου Johansson στη Λιθουανία τον Αύγουστο και στην Πολωνία τον Σεπτέμβριο οδήγησαν στη λήψη ορισμένων μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της απόφασης για παροχή **επείγουσας βοήθειας** ύψους 36,7 εκατ. EUR στη Λιθουανία από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης. Η επιχορήγηση συνίσταται σε στήριξη για την εφαρμογή των διαδικασιών ασύλου και για τις συνθήκες υποδοχής, μεταξύ άλλων και για τα ευάλωτα άτομα.

Από τον Ιούλιο, η Επιτροπή έχει φέρει σε επαφή τα κράτη μέλη που πλήττονται, τους οργανισμούς της ΕΕ, την ΕΥΕΔ και τους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς στο πλαίσιο εβδομαδιαίων συνεδριάσεων του δικτύου της ΕΕ για την ετοιμότητα αντιμετώπισης και τη διαχείριση μεταναστευτικών κρίσεων (δίκτυο του σχεδίου στρατηγικής) προκειμένου να σχηματίσει ακριβή εικόνα της κατάστασης και να εξασφαλίσει τον συντονισμό ώστε να διαμορφωθεί αποτελεσματική αντίδραση.

Η Λιθουανία ενεργοποίησε τον **μηχανισμό πολιτικής προστασίας της ΕΕ (UPCM)** στις 15 Ιουλίου 2021. Η Επιτροπή συντόνισε τη χορήγηση βοήθειας από 19 κράτη μέλη⁵ και τη Νορβηγία· η βοήθεια περιλάμβανε σκηνές, κλίνες, συστήματα θέρμανσης, ηλεκτρογεννήτριες, υλικό στρωμνής, τρόφιμα και άλλα είδη. Η δυνατότητα ενεργοποίησης του UPCM παραμένει ανοικτή για την Πολωνία και τη Λετονία και κάθε χώρα θα είναι σε θέση να καθορίσει τις ειδικές ανάγκες της. Το κέντρο συντονισμού αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών της Επιτροπής βρίσκεται σε συνεχή επαφή με την Πολωνία, τη Λετονία και τη Λιθουανία για την παροχή στήριξης, ανάλογα με τις ανάγκες.

Οι **οργανισμοί της ΕΕ στον τομέα των εσωτερικών υποθέσεων** έχουν επίσης κινητοποιηθεί από τον Ιούλιο. Μέχρι σήμερα, έχουν τοποθετηθεί στη Λιθουανία 104 υπάλληλοι του Frontex, 73 εμπειρογνώμονες της EASO, δύο προσκεκλημένοι υπάλληλοι της Ευρωπόλ και ένας αναλυτής. Επιπλέον, ο Frontex παρείχε στη Λιθουανία περιπολικά και μεταφορικά οχήματα, καθώς και ελικόπτερα. Επτά υπάλληλοι της αστυνομίας συνόρων του Frontex, ένα περιπολικό όχημα και ένα όχημα λήψης θερμικών εικόνων, καθώς και εννέα εμπειρογνώμονες της EASO (υπεύθυνοι υποστήριξης και διερμηνείς) βρίσκονται επί του παρόντος στα λετονικά σύνορα με τη Λευκορωσία. Επίσης, στην Πολωνία έχει τοποθετηθεί ένας ειδικός της Ευρωπόλ, καθώς και τρεις συνοριοφύλακες του Frontex, οι οποίοι βρίσκονταν ήδη εκεί πριν από την κρίση. Ο Frontex στηρίζει επίσης τη Λετονία και τη Λιθουανία όσον αφορά τις επιστροφές και, πιο πρόσφατα, έλαβε αίτημα στήριξης από την Πολωνία.

3. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Δράση εκτός της ΕΕ

- Περιοριστικά μέτρα (κυρώσεις)

Η αντίδραση της ΕΕ στην εργαλειοποίηση των μεταναστών από το καθεστώς Λουκασένκο αποτελεί συνέχεια της αυξανόμενης ανησυχίας για την παραβίαση των διεθνών κανόνων από τη Λευκορωσία, είτε πρόκειται για την κατάλυση της δημοκρατίας είτε για την αναγκαστική

⁵ Η Αυστρία, η Κροατία, η Τσεχία, η Δανία, η Εσθονία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Λετονία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, οι Κάτω Χώρες, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Σλοβενία, η Σλοβακία, η Σουηδία και η Νορβηγία.

προσγείωση της πτήσης της Ryanair τον Μάιο⁶. Οι **κυρώσεις** λόγω νοθείας των εκλογών και καταστολής της κοινωνίας των πολιτών και της αντιπολίτευσης, καθώς και λόγω της εκτροπής της πτήσης, κλιμακώθηκαν σταδιακά και πλέον υπάγονται στο καθεστώς κυρώσεων συνολικά 166 φυσικά πρόσωπα και 15 οντότητες. Οι κυρώσεις αυτές συμπληρώνονται από μια ολοκληρωμένη δέσμη οικονομικών και χρηματοοικονομικών μέτρων κατά της Λευκορωσίας, καθώς και από την απαγόρευση της διέλευσης αεροσκαφών λευκορωσικών αερογραμμών από τον εναέριο χώρο της ΕΕ και της πρόσβασής τους στους αερολιμένες της ΕΕ.

Τα μέτρα αυτά επεκτείνονται τώρα ως συγκεκριμένη απάντηση στην κρατική εργαλειοποίηση μεταναστών και προσφύγων από τη Λευκορωσία. Στις 15 Νοεμβρίου, το Συμβούλιο τροποποίησε το καθεστώς κυρώσεων της ΕΕ κατά της Λευκορωσίας και η ΕΕ είναι πλέον σε θέση να στοχεύσει **τόσο τα φυσικά πρόσωπα όσο και τις οντότητες που οργανώνουν δραστηριότητες οι οποίες διευκολύνουν την παράνομη διέλευση των συνόρων της ΕΕ ή συμβάλλουν σ' αυτές**. Περαιτέρω μέτρα ενδέχεται να ληφθούν μετά τις έρευνες του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ).

Το Συμβούλιο κατέληξε επίσης σε πολιτική συμφωνία σχετικά με **πέμπτη δέσμη καταχωρίσεων** για την αντιμετώπιση της κατάστασης στα σύνορα, της εργαλειοποίησης των μεταναστών και της συνεχιζόμενης καταστολής στο εσωτερικό της Λευκορωσίας. Σύμφωνα με τη σταδιακή προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τις κυρώσεις, το ενισχυμένο νομικό πλαίσιο θα επιτρέψει στην ΕΕ να επιβάλει περαιτέρω μέτρα κατά εκείνων που σκόπιμα θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία και την ευημερία των πολιτών και προσπαθούν να υπονομεύσουν την ασφάλεια των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Αντιδρώντας στις εξελίξεις, η Επιτροπή είναι έτοιμη να προτείνει περαιτέρω περιοριστικά μέτρα για συζήτηση στο Συμβούλιο με σκοπό να περιοριστεί η ικανότητα του καθεστώτος της Λευκορωσίας να εργαλειοποιεί τους μετανάστες.

Η **αυστηρή και ομοιόμορφη εφαρμογή** των υφιστάμενων περιοριστικών μέτρων θα εντείνει την πίεση που ασκείται στο καθεστώς⁷. Τα μέτρα αυτά θα αποφέρουν σημαντικά αποτελέσματα, δεδομένου του οικονομικού προφίλ ορισμένων φυσικών προσώπων και οντοτήτων που έχουν καταχωριστεί στον κατάλογο. Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και με την Επιτροπή είναι καθοριστικής σημασίας σε μια προσπάθεια να διασφαλιστεί ότι οι κρυφοί οικονομικοί δεσμοί είναι γνωστοί σε όλες τις αρμόδιες εθνικές αρχές και ότι οι κυρώσεις εφαρμόζονται πλήρως. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν λάβει συστηματικά μέτρα για την τήρηση από τους αερομεταφορείς της ΕΕ των περιορισμών όσον αφορά τη διέλευση από τον εναέριο χώρο της Λευκορωσίας. Η Επιτροπή θα προτείνει

⁶ Η εν λόγω εκτροπή πτήσης αφορούσε ενδοεθνική πτήση και σκοπός της ήταν η σύλληψη αντιφρονούντος της Λευκορωσίας και της συντρόφου του, οι οποίοι διαμένουν μόνιμα σε κράτος μέλος της ΕΕ. Στην πτήση της Ryanair εφαρμόζεται το ιρλανδικό δίκαιο.

⁷ Η καταχώριση στον κατάλογο φυσικών και νομικών προσώπων, οντοτήτων και φορέων δεν σημαίνει απλώς δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων, κεφαλαίων και οικονομικών πόρων των φυσικών προσώπων και οντοτήτων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, αλλά και των περιουσιακών στοιχείων που τελούν υπό τη νομή, την κατοχή ή τον έλεγχο τους μέσω εταιρειών και διαμεσολαβητών στους οποίους δεν επιβλήθηκαν κυρώσεις. Σημαίνει επίσης απαγόρευση της παροχής κεφαλαίων και οικονομικών πόρων που θα ωφελούσαν, άμεσα ή έμμεσα, τα πρόσωπα, τις οντότητες ή τους φορείς στους οποίους επιβλήθηκαν κυρώσεις. Η απαγόρευση αυτή επεκτείνεται στις περιπτώσεις στις οποίες οι εν λόγω πόροι παρέχονται έμμεσα μέσω εταιρειών που τους ανήκουν ή ελέγχονται από αυτούς.

σύντομα περαιτέρω καθοδήγηση, απαντώντας σε ερωτήματα σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων τα οποία υποβλήθηκαν από εταιρείες, δικηγορικά γραφεία και εθνικές αρχές⁸.

- Αναστολή της συμφωνίας για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων

Στις 9 Νοεμβρίου 2021, το Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τη μερική αναστολή της συμφωνίας ΕΕ-Λευκορωσίας για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων. Η αναστολή αφορά κυβερνητικούς αξιωματούχους της Λευκορωσίας (μέλη των επίσημων αντιπροσωπειών της Λευκορωσίας· μέλη των εθνικών και περιφερειακών κυβερνήσεων και κοινοβουλίων της Λευκορωσίας, του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Λευκορωσίας και του Ανώτατου Δικαστηρίου της Λευκορωσίας). Αυτό σημαίνει ότι οι αξιωματούχοι της Λευκορωσίας θα πρέπει να υποβάλλουν πλήρη σειρά δικαιολογητικών εγγράφων για κάθε αίτηση θεώρησης, ότι η έκδοση θεωρήσεων πολλαπλών εισόδων δεν θα διευκολύνεται και ότι δεν θα δικαιούνται απαλλαγής από το τέλος θεώρησης. Οι λοιπές διατάξεις της συμφωνίας για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων παραμένουν σε ισχύ και θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται για τους απλούς πολίτες της Λευκορωσίας.

- Διπλωματικές προσπάθειες

Από την αρχή της κρίσης, η ΕΕ χρησιμοποιεί όλα τα διπλωματικά μέσα που έχει στη διάθεσή της. Προσπάθειες προσέγγισης έχουν καταβληθεί τόσο σε πολιτικό όσο και σε τεχνικό επίπεδο. Η πρόεδρος von der Leyen τόνισε την ανάγκη προορατικής προσέγγισης ανακοινώνοντας ότι ο αντιπρόεδρος Σχοινιάς, σε συντονισμό με τον ύπατο εκπρόσωπο/αντιπρόεδρο Borrell, θα ταξιδέψει στις κυριότερες χώρες καταγωγής και διέλευσης, σε μια προσπάθεια να σταματήσει ο κόσμος να πέφτει στην παγίδα που έχει στήσει το καθεστώς της Λευκορωσίας.

Στις 30 Ιουλίου, ο ΥΕ/ΑΠ Borrell προέβη σε δήλωση εξ ονόματος της ΕΕ με την οποία κατήγγειλε την εργαλειοποίηση των μεταναστών και των προσφύγων από το καθεστώς⁹, ενώ στις 10 Νοεμβρίου εκδόθηκε δεύτερη δήλωση με την οποία η κατάσταση χαρακτηρίστηκε ως υβριδική επίθεση¹⁰. Τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο έγιναν διαβήματα προς το καθεστώς της Λευκορωσίας. Στις 14 και 16 Νοεμβρίου, ο ΥΕ/ΑΠ Borrell κάλεσε τον Υπουργό Εξωτερικών της Λευκορωσίας Makei, και του έθεσε το ζήτημα της επισφαλούς ανθρωπιστικής κατάστασης στα σύνορα, απαιτώντας από το καθεστώς να σταματήσει τις τρέχουσες παράνομες και αντιδεοντολογικές πρακτικές.

Η ΕΕ έχει επίσης φέρει το ζήτημα της κρατικής εργαλειοποίησης των μεταναστών στον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη και στα Ηνωμένα Έθνη, τόσο στη Νέα Υόρκη όσο και στη Γενεύη. Στις 11 Νοεμβρίου, διεξήχθη, κατόπιν αιτήματος της ΕΕ, κλειστή συνεδρίαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την κατάσταση στα σύνορα και την εργαλειοποίηση των μεταναστών από τη Λευκορωσία. Στις 18 Νοεμβρίου, οι Υπουργοί Εξωτερικών της G7 εξέδωσαν δήλωση αλληλεγγύης προς την Πολωνία, τη Λιθουανία και τη Λετονία και επαίνεσαν τις δράσεις της ΕΕ σε στενή συνεργασία με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης για τον τερματισμό των ενεργειών του καθεστώτος Λουκασένκο.

⁸ Η Επιτροπή έχει επίσης συμπεριλάβει τη Λευκορωσία στην ημερήσια διάταξη της ομάδας εμπειρογνομόνων για την εφαρμογή των κυρώσεων και θα μπορούσε να συστήσει υποομάδα που θα ασχολείται με τη Λευκορωσία, εφόσον απαιτηθεί από τις περιστάσεις.

⁹ Δήλωση του Υπατου Εκπροσώπου εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την εργαλειοποίηση των μεταναστών και των προσφύγων από το καθεστώς, 30 Ιουλίου 2021.

¹⁰ Δήλωση του Υπατου Εκπροσώπου εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την κατάσταση στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 10 Νοεμβρίου 2021.

Η Επιτροπή και ο Ύπατος Εκπρόσωπος έχουν εντείνει τις επισκέψεις σε βασικές **χώρες-εταίρους καταγωγής και διέλευσης**. Οι αρχές των χωρών-εταίρων έχουν ειδοποιηθεί για την κατάσταση στα σύνορα της ΕΕ με τη Λευκορωσία, για τους κινδύνους εκμετάλλευσης των πολιτών τους και των διερχομένων από τις χώρες τους, για την ανάγκη ενεργού ενημέρωσης των πολιτών τους σχετικά με τους κινδύνους της αντικανονικής μετανάστευσης προς την Ευρώπη, καθώς και για το ενδεχόμενο αρνητικών επιπτώσεων στις σχέσεις τους με την ΕΕ. Υπογραμμίστηκε η σημασία της συνεργασίας για την επιστροφή των μεταναστών που δεν έχουν νόμιμο δικαίωμα παραμονής στην ΕΕ. Η πρόεδρος von der Leyen έθεσε το θέμα προς συζήτηση σε διεθνές επίπεδο και με βασικούς εταίρους, μεταξύ των οποίων οι Ηνωμένες Πολιτείες. Στις αρχές Σεπτεμβρίου, ο ΥΕ/ΑΠ Borrell επισκέφθηκε το Ιράκ και τον Οκτώβριο η επίτροπος Johansson επισκέφθηκε την Τουρκία. Ο αντιπρόεδρος Σχοινάς επισκέφθηκε πρόσφατα το Ιράκ, τον Λίβανο, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και την Τουρκία και θα επισκεφθεί σύντομα και το Ουζμπεκιστάν.

Η ΕΕ, μέσω του δικτύου αντιπροσωπειών της και σε στενή συνεργασία με τον Eurocontrol, παρακολουθεί συστηματικά την κατάσταση για τον εντοπισμό αλλαγών στα σχέδια πτήσεων προς τη Λευκορωσία και της εμφάνισης νέων μεταναστευτικών οδών. Ζητήθηκε από τις χώρες-εταίρους να λάβουν μέτρα για την καταπολέμηση των δικτύων παράνομης διακίνησης και να επιβάλουν αυστηρότερους ελέγχους στις πτήσεις και τους επιβάτες, ώστε να μετριαστεί ο κίνδυνος παράτυπων μετακινήσεων προς την ΕΕ.

Η προσέγγιση περιελάμβανε άμεσες επαφές με αεροπορικές εταιρείες και αρχές πολιτικής αεροπορίας. Στο πλαίσιο αυτό διεξήχθησαν συζητήσεις με τον Αραβικό Οργανισμό Πολιτικής Αεροπορίας, με σκοπό να διερευνηθούν τρόποι για τον περιορισμό των μη καλόπιστων ταξιδιών προς τη Λευκορωσία.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ προσέγγισαν επίσης τις χώρες-εταίρους σχετικά με την κατάσταση στα σύνορα της ΕΕ με τη Λευκορωσία και με τη συνεχιζόμενη εργαλειοποίηση των μεταναστών από το καθεστώς της Λευκορωσίας. Έγιναν κοινά διαβήματα από τις αντιπροσωπείες της ΕΕ και κράτη μέλη, καθώς και από κράτη μέλη με διμερή δράση, προς το Καζακστάν, την Ινδία, τη Γεωργία, την Ουκρανία, την Τουρκία και το Ουζμπεκιστάν.

Η διαρκής δραστηριοποίηση της ΕΕ έχει αποφέρει αποτελέσματα. Οι συζητήσεις με το Ιράκ, με βάση τις προτάσεις της Επιτροπής δυνάμει του άρθρου 25α του κώδικα θεωρήσεων για τη βελτίωση της συνεργασίας στον τομέα της επανεισδοχής, κατέδειξαν την επιτακτική ανάγκη ενίσχυσης της συνεργασίας στον τομέα των επιστροφών, συμπεριλαμβανομένων των μη οικειοθελών επιστροφών. Μετά την πρώτη στοχευμένη προσέγγιση τον Ιούλιο, τόσο από τον ΥΕ/ΑΠ Borrell όσο και από την επίτροπο Johansson, η κυβέρνηση του Ιράκ ενήργησε ταχέως, αναστέλλοντας τον Αύγουστο τις απευθείας πτήσεις από τη Βαγδάτη προς τη Λευκορωσία. Η αναστολή αυτή εξακολουθεί να ισχύει. Μετά την επίσκεψη του αντιπροέδρου Σχοινά, διακόπηκαν επίσης οι πτήσεις από το Erbil προς τη Λευκορωσία μέσω τρίτων χωρών. Το Ιράκ διερεύνησε περαιτέρω τις δραστηριότητες παράνομης διακίνησης και έκλεισε τα επίτιμα προξενεία της Λευκορωσίας. Τώρα διοργανώνει πτήσεις επαναπατρισμού για τους Ιρακινούς, με την υποστήριξη και της Επιτροπής (βλ. κατωτέρω).

Κατά τη διάρκεια του Νοεμβρίου ελήφθησαν και διάφορα άλλα μέτρα για την αναστολή των πτήσεων και την επιβολή αυστηρότερων ελέγχων στις πτήσεις και τους επιβάτες, ενώ οι αεροπορικές αρχές ορισμένων καίριας σημασίας χωρών αρνούνται πλέον να επιτρέψουν ιδίως σε Ιρακινούς, Σύριους, Αφγανούς και Υεμένιους επιβάτες να ταξιδέψουν στο Μινσκ ή να διέλθουν απ' αυτό. Θα είναι σημαντική η παρακολούθηση της εφαρμογής των εν λόγω αποφάσεων.

Θα απαιτηθούν εντατικές διπλωματικές προσπάθειες για να αποτραπεί η δημιουργία **νέων οδών**, δεδομένου ότι υπάρχει ο κίνδυνος να προσπαθήσει η Λευκορωσία να αναπληρώσει το

κενό διευκολύνοντας τα ταξίδια μέσω νέων οδών, ιδίως από την Ανατολή. Η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να ευαισθητοποιεί τους εταίρους της στον τομέα αυτόν σχετικά με τον κίνδυνο να εμπλακούν στη στρατηγική της Λευκορωσίας ως κόμβος παράτυπων μετακινήσεων. Θα απαιτηθεί ένα συλλογικό μήνυμα, ισχυρό και συνεκτικό, που, αφενός, θα διαβεβαιώνει τους εταίρους αυτούς ότι η ΕΕ θα στηρίξει την προληπτική δράση και, αφετέρου, θα καθιστά σαφείς τις ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες αν δεν δοθεί η δέουσα προσοχή και σημασία στο θέμα αυτό.

- Καταπολέμηση της παραπληροφόρησης

Η **χειραγώγηση των πληροφοριών** αποτελεί βασικό εργαλείο που χρησιμοποιείται για την εργαλειοποίηση των μεταναστών. Υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι κάποιοι εκμεταλλεύονται αυτή την κατάσταση για να διοργανώσουν μια ευρεία εκστρατεία παραπληροφόρησης και να δυσφημίσουν την ΕΕ διεθνώς, εμφανίζοντάς την ως εχθρική προς τους πρόσφυγες. Η ίδια αυτή εκστρατεία παρουσιάζει το καθεστώς του Λουκασένκο ως ένα καθεστώς που ανταποκρίνεται στις θεμιτές επιθυμίες ανθρώπων που θέλουν να μεταναστεύσουν και έχει ως στόχο να αποσπάσει την προσοχή από τη συστηματική παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λευκορωσία. Η αύξηση της διαφάνειας και οι ενημερωτικές εκστρατείες είναι σημαντικές για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του αφηγήματος. Η επικοινωνία με τα μέσα ενημέρωσης και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών είναι καίριας σημασίας, ώστε να μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης.

Τα ρωσικά μέσα ενημέρωσης που ελέγχονται από το κράτος είναι συνεχώς παρόντα στα λευκορωσικά σύνορα, μαζί με τα μέσα ενημέρωσης της Λευκορωσίας. Με τον τρόπο αυτό κατορθώνουν να διαδίδουν τα μηνύματα χειραγώγησης διεθνώς. Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται από το γεγονός ότι το καθεστώς έχει κλείσει σχεδόν όλα τα ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης στη Λευκορωσία.

Η ΕΕ θα συνεχίσει να παρέχει νομική, οικονομική και άλλη στήριξη στα ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης της Λευκορωσίας, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων τους στην εξορία. Όλες οι αντιπροσωπίες της ΕΕ έχουν λάβει οδηγίες να συμβάλουν ενεργά στην αντιμετώπιση ζητημάτων χειραγώγησης πληροφοριών. Το Τμήμα Στρατηγικής Επικοινωνίας (StratCom) της ΕΥΕΔ θα συνεχίσει να μεριμνά για την ευαισθητοποίηση σχετικά με το πρόβλημα και να εκθέτει δημοσίως τις προσπάθειες παραπληροφόρησης και χειραγώγησης πληροφοριών που καταβάλλουν τα κρατικά μέσα ενημέρωσης της Λευκορωσίας και της Ρωσίας σχετικά με το ζήτημα της μετανάστευσης, θα κοινοποιεί δε τα αποτελέσματα της ανάλυσης και της παρακολούθησής του στα κράτη μέλη και τους διεθνείς εταίρους μέσω του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης.

- Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και καταπολέμηση της παραπληροφόρησης προς τους μετανάστες

Τα **μέσα κοινωνικής δικτύωσης** έχουν διαδραματίσει καίριο ρόλο στην υπόθαλψη της ζήτησης για τις υπηρεσίες των διακινητών μεταναστών και στη δημιουργία μη ρεαλιστικών προσδοκιών σχετικά με τις πιθανότητες εισόδου στην ΕΕ. Χρησιμοποιούνται επίσης ως υλικοτεχνικό εργαλείο από τους διακινητές μεταναστών, καθώς και μεταξύ των μεταναστών στη Λευκορωσία. Η Ευρωπόλ συνεργάζεται με τους παρόχους μέσων κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό να ενθαρρύνει τις πλατφόρμες να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο στην παρεμπόδιση της επικοινωνίας.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης θα εντείνει τις προσπάθειες που καταβάλλει για την αντιμετώπιση ψευδών και παραπληροφόρησης πληροφοριών στο διαδίκτυο, εστιάζοντας στο πού ανταλλάσσουν πληροφορίες οι μετανάστες και πού ενδέχεται να υποθάλψουν τη ζήτηση

για αντικανονική μετανάστευση η Λευκορωσία και οι διακινητές μεταναστών. Οι αντιπροσωπίες της ΕΕ θα καταρτίσουν ειδικό επικοινωνιακό υλικό.

Το υφιστάμενο πρόγραμμα InfoMigrants στηρίζει **εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης** που απευθύνονται σε πάνω από 50 εκατομμύρια ανθρώπους και είναι διαθέσιμες σε έξι γλώσσες (γαλλικά, αραβικά, αγγλικά, βεγγαλικά, νταρί και πάστο)¹¹. Διεξάγει ενημερωτικές εκστρατείες μέσω διαδικτυακής πύλης μέσω ενημέρωσης η οποία παρέχει σε μια ενιαία πλατφόρμα ειδήσεις και υπηρεσίες πληροφόρησης για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες σε τρίτες χώρες, και επεκτείνει την άμεση επαφή με τους μετανάστες μέσω του Facebook Messenger. Παρέχει αξιόπιστες, επαληθευμένες και αντικειμενικές πληροφορίες για την αντιμετώπιση εσφαλμένων αντιλήψεων σχετικά με τους κινδύνους κατά μήκος των μεταναστευτικών οδών και την ποιότητα ζωής στο εξωτερικό. Οι συγκεκριμένες πληροφορίες που διατίθενται τώρα για τη Λευκορωσία περιλαμβάνουν καθημερινή ειδησεογραφική κάλυψη και άμεση επικοινωνία σχετικά με τους κινδύνους που ελλοχεύουν. Οι μετανάστες που είναι εγκλωβισμένοι στα σύνορα της Λευκορωσίας μπόρεσαν να επικοινωνήσουν με το InfoMigrants για να προειδοποιήσουν άλλους να μην ξεκινήσουν το ταξίδι τους και να καταστήσουν σαφές ότι δεν υπάρχει εγγύηση για άσυλο.

Μέσω έργου που χρηματοδοτείται από την ΕΕ, το Διεθνές Κέντρο για την Ανάπτυξη Μεταναστευτικής Πολιτικής (ICMPD) παρέχει πληροφορίες σε δυνητικούς μετανάστες στην Ασία σχετικά με τις δυνατότητες επιλογής νόμιμων οδών, καθώς και σχετικά με τους κινδύνους που συνδέονται με την αντικανονική μετανάστευση. Το ειδικό κέντρο στο Ιράκ αύξησε ταχέως τις δραστηριότητές του για να αποθαρρύνει περαιτέρω αναχωρήσεις προς τη Λευκορωσία. Η εκστρατεία πραγματοποιήθηκε με ατομικές επαφές, μηνύματα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τηλεοπτικές εκστρατείες.

- **Αύξηση της ανθρωπιστικής βοήθειας στη Λευκορωσία**

Καθώς δημιουργούνται τώρα ορισμένες δυνατότητες παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας σε εγκλωβισμένους μετανάστες στη Λευκορωσία, η ΕΕ μπόρεσε πρόσφατα να διοχετεύσει άμεση στήριξη για την αντιμετώπιση της κατάστασης στη Λευκορωσία. Η στήριξη αυτή περιλαμβάνει την άμεση χορήγηση 200 000 EUR στη Διεθνή Ομοσπονδία των Εταιρειών του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου (ΔΟΕΕΣ) ως μέρος της συνολικής συνεισφοράς της ΕΕ στο ταμείο έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση καταστροφών, το οποίο διαχειρίζεται η ΔΟΕΕΣ. Αυτή η άμεση χρηματοδότηση της ΕΕ στηρίζει τη ΔΟΕΕΣ και την εθνική της εταιρεία, τον Λευκορωσικό Ερυθρό Σταυρό, για την παροχή της τόσο αναγκαίας βοήθειας, η οποία περιλαμβάνει τρόφιμα, είδη ατομικής υγιεινής, κουβέρτες και κιβώτια πρώτων βοηθειών.

Έχει επίσης ενεργοποιηθεί το **εργαλείο μικρής κλίμακας** της Επιτροπής, το οποίο διαθέτει 500 000 EUR για την παροχή βοήθειας έκτακτης ανάγκης από διεθνείς οργανισμούς όπως ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ), η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και η ΔΟΕΕΣ. Το εργαλείο μικρής κλίμακας μπορεί να παράσχει βοήθεια ζωτικής σημασίας στους πλέον ευάλωτους ανθρώπους που έχουν εγκλωβιστεί στα σύνορα, συμπεριλαμβανομένων τροφίμων και νερού, μη εδάδιμων ειδών (κουβέρτες, ρουχισμός, βρεφικά είδη) και υγειονομικής περίθαλψης, καθώς και προετοιμασία για τις χειμερινές συνθήκες. Η Επιτροπή βρίσκεται επί του παρόντος σε επαφή με τους εταίρους της στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας σχετικά με την εκτέλεση των κονδυλίων αυτών. Είναι επιτακτική ανάγκη να παρέχεται η αναγκαία πρόσβαση στα άτομα που χρειάζονται βοήθεια.

¹¹ Η προσπάθεια αυτή θα επεκταθεί στο πλαίσιο του TAME το 2022.

Η Επιτροπή είναι έτοιμη να παράσχει **πρόσθετη ανθρωπιστική χρηματοδότηση**, μεταξύ άλλων, στην Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και τον ΔΟΜ, προκειμένου να καλυφθούν σαφώς καθορισμένες ανθρωπιστικές ανάγκες, σε περίπτωση που αυξηθούν περαιτέρω οι δυνατότητες πρόσβασης των ανθρωπιστικών οργανώσεων-εταίρων.

- **Πτήσεις για την επιστροφή όσων έχουν εγκλωβιστεί στη Λευκορωσία**

Η ανθρωπιστική απόκριση στην κρίση περιλαμβάνει την παροχή βοήθειας στους ανθρώπους για να επιστρέψουν στις πατρίδες τους, όποτε αυτό είναι δυνατό. Υπάρχουν ήδη ενδείξεις ότι πολλοί είναι έτοιμοι να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους. Η Επιτροπή θα κινητοποιήσει έως 2,5 εκατ. EUR για τη **διευκόλυνση των εκούσιων επιστροφών**. Το κονδύλιο αυτό θα καλύψει τις δαπάνες επιστροφής και επανένταξης στις χώρες καταγωγής, καθώς και τη βασική ανθρωπιστική, ιατρική και νομική υποστήριξη κατά την παραμονή τους στο έδαφος της Λευκορωσίας.

Πτήση με 432 Ιρακινούς και Ιρακινές αναχώρησε από το Μινσκ για τη Βαγδάτη στις 18 Νοεμβρίου. Οι ιρακινές αρχές έχουν ζητήσει βοήθεια για τέτοιες επιστροφές. Ανταποκρινόμενη στο αίτημά τους, η Επιτροπή θα κινητοποιήσει πρόσθετους πόρους ύψους περίπου 1 εκατ. EUR για τη στήριξη της εκούσιας επιστροφής και επανένταξης σε συνεργασία με τον ΔΟΜ. Συνολικά, αυτό σημαίνει ότι η Επιτροπή θα διαθέσει έως και 3,5 εκατ. EUR για τη στήριξη των ατόμων που επαναπατρίζονται οικειοθελώς από τη Λευκορωσία.

Επιπλέον, περαιτέρω χρηματοδότηση μέσω του νέου δημοσιονομικού μέσου **NDICI-Global Europe** θα στηρίξει το Ιράκ για την ενίσχυση της συνεργασίας του με την ΕΕ με σκοπό την αντιμετώπιση κοινών μεταναστευτικών προκλήσεων, δίνοντας προτεραιότητα στην πρόληψη της αντικανονικής μετανάστευσης, την ανάπτυξη της συνεργασίας σε θέματα επιστροφής, επανεισδοχής και επανένταξης, την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της αντικανονικής μετανάστευσης και της αναγκαστικής εκτόπισης, την παροχή βοήθειας και προστασίας στους πρόσφυγες στη χώρα και την καλύτερη οργάνωση της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού.

Στα σύνορα/εντός της ΕΕ

- **Διαχείριση των συνόρων, άσυλο και επιστροφή**

Η **χρηματοδότηση της ΕΕ** με κονδύλια από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) και το Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων (ΜΔΣΘ) μπορεί να παράσχει περαιτέρω στήριξη στα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο. Τα κράτη μέλη έχουν μεν λάβει κονδύλια για εθνικά προγράμματα, όμως καθένα από τα δύο αυτά χρηματοδοτικά μέσα θεσπίζει επίσης ένα θεματικό μέσο. Με τον τρόπο αυτόν εξασφαλίζεται χρηματοδότηση για ζητήματα προτεραιότητας σε επίπεδο ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της παροχής βοήθειας έκτακτης ανάγκης για την κάλυψη επειγουσών και άμεσων αναγκών και για τη στήριξη κρατών μελών που υφίστανται μεταναστευτική πίεση.

Το μέσο αυτό έχει ήδη χρησιμοποιηθεί για τη χορήγηση βοήθειας έκτακτης ανάγκης ύψους 36,7 εκατ. EUR η οποία παρέχεται επί του παρόντος στη Λιθουανία. Το πρόγραμμα αυτό δείχνει πώς μπορεί να συμβάλει η ΕΕ στην αντιμετώπιση ευρέος φάσματος οικονομικών και επιχειρησιακών αναγκών, από τον επιχειρησιακό εξοπλισμό και τα συστήματα επιτήρησης των συνόρων έως τη μεταφορά των συνοριοφυλάκων. Μπορεί να βοηθήσει στη βελτίωση της ποιότητας και της διαθεσιμότητας των κέντρων υποδοχής, καθώς και στη μεταφορά των μεταναστών, καθώς και στη δημιουργία ειδικών εγκαταστάσεων για τη στήριξη των ευάλωτων ατόμων. Η Επιτροπή διεξάγει διάλογο με τη Λιθουανία, την Πολωνία και τη

Λετονία σχετικά με την έκταση της εν λόγω χρηματοδότησης και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να βοηθήσει, βάσει πλήρους εκτίμησης των αναγκών. Εκτός από τα 360 εκατ. EUR που προβλέπονται για τα εν λόγω κράτη μέλη στο πλαίσιο του μέσου για τη διαχείριση των συνόρων και τις θεωρήσεις (ΜΔΣΘ) για την τρέχουσα δημοσιονομική περίοδο, θα διατεθεί πρόσθετο κονδύλιο ύψους περίπου 200 εκατ. EUR για το 2021 και το 2022.

Η ΕΕ προσέφερε επίσης στήριξη από τους **οργανισμούς** της στη Λετονία, τη Λιθουανία και την Πολωνία, αφού η Λευκορωσία έχει βάλει στο στόχαστρο τα τρία αυτά κράτη μέλη. Η στήριξη αυτή γίνεται ήδη πράξη με την αποστολή εμπειρογνομόνων. Οι οργανισμοί της ΕΕ μπορούν πλέον να συμβάλουν στην επίτευξη προόδου όσον αφορά την επιχειρησιακή στήριξη και είναι σημαντικό τα τρία κράτη μέλη να αξιοποιήσουν πλήρως τη στήριξη αυτή.

Εκτός από την ανταπόκριση σε σημαντικό αίτημα για ανάληψη δράσης στη Λιθουανία ειδικότερα, η τρέχουσα στήριξη του **Frontex** περιλαμβάνει υπηρεσίες παρακολούθησης της κατάστασης και των κρίσεων επί 24ώρου βάσεως 7 ημέρες την εβδομάδα, καθώς και ανταλλαγή επιχειρησιακών πληροφοριών. Άλλες επιλογές περιλαμβάνουν την παροχή εξοπλισμού, την ανάπτυξη ικανοτήτων και την εκπαίδευση των εθνικών συνοριοφυλάκων, στοχευμένη πληροφόρηση και ανάλυση κινδύνου¹², καθώς και την ανάπτυξη του μόνιμου σώματος.

Η νέα εντολή του Frontex προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για περαιτέρω στήριξη των δραστηριοτήτων ελέγχου των συνόρων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων ελέγχου και επιστροφής. Ανοίγει τον δρόμο για πολύ σαφέστερο επιχειρησιακό συντονισμό. Για παράδειγμα, κατόπιν αιτήματος κράτους μέλους, ο εκτελεστικός διευθυντής του Frontex μπορεί να δρομολογήσει ταχεία επέμβαση στα σύνορα και/ή επέμβαση επιστροφής στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους υποδοχής. Αυτό θα επιτρέψει την οργανωμένη παρέμβαση με επαρκείς πόρους σε επίπεδο ΕΕ. Είναι σημαντικό να είναι όλα τα κράτη μέλη έτοιμα να ανταποκριθούν παρέχοντας εξοπλισμό και προσωπικό σύμφωνα με τη νέα εντολή του Frontex.

Η **Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO)** παρέχει επιχειρησιακή στήριξη στη Λιθουανία για την επιτάχυνση της διεκπεραίωσης των αιτήσεων ασύλου και τη βελτίωση των συνθηκών υποδοχής σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ. Η EASO υποστηρίζει επίσης τη Λετονία με διερμηνεία και μέτρα ανάπτυξης ικανοτήτων. Η περαιτέρω στήριξη θα μπορούσε να επικεντρωθεί στην καταχώριση και επεξεργασία των αιτήσεων με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο, ώστε να διασφαλιστεί ο έλεγχος των ευάλωτων μεταναστών, με την υποστήριξη της διαχείρισης, του σχεδιασμού και της θέσπισης κατάλληλων προτύπων για τις εγκαταστάσεις υποδοχής.

Όσον αφορά τις **επιστροφές**, η Επιτροπή, ο Frontex και ο ΔΟΜ συνεργάζονται με τη Λιθουανία για την ενίσχυση της ικανότητάς της σε θέματα επιστροφών. Η Πολωνία ζήτησε επίσης τη στήριξη του Frontex για τη διενέργεια επιστροφών. Η αλληλεγγύη της ΕΕ προς τα τρία κράτη μέλη που επηρεάζονται από αυτή την κατάσταση θα εξακολουθήσει να περιλαμβάνει στήριξη για επιστροφές στις χώρες καταγωγής, γεγονός που είχε ήδη ως αποτέλεσμα την πραγματοποίηση σημαντικού αριθμού επιχειρήσεων επιστροφής. Η δράση της ΕΕ δεν θα επικεντρωθεί μόνο στην τεχνική και επιχειρησιακή υποστήριξη, αλλά και στην πραγματοποίηση επαφών με το Ιράκ και άλλες τρίτες χώρες με σκοπό να διασφαλιστεί ότι οι

¹² Για παράδειγμα, οι υπηρεσίες συγχώνευσης δεδομένων EUROSUR που προσφέρουν ανάλυση κινδύνου και στοχευμένες πληροφορίες για δυνητικές περιοχές αναχώρησης ή διέλευσης αντικανονικών μεταναστών.

επιστρέφοντες θα γίνουν δεκτοί και ότι θα δοθούν οι απαραίτητες άδειες για ναυλωμένες πτήσεις.

Οι εργασίες αυτές θα εντατικοποιηθούν με εξατομικευμένη στήριξη και στα τρία κράτη μέλη. Η στήριξη του Frontex μπορεί να περιλαμβάνει την αποστολή εμπειρογνομόνων σε θέματα επιστροφής και την οργάνωση αποστολών ταυτοποίησης, καθώς και τη ναύλωση πτήσεων για επιστροφές.

Επιπλέον, εκτός από την επιχειρησιακή στήριξη που παρέχεται και θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω, η Επιτροπή επεξεργάζεται πρόταση για τη λήψη προσωρινών μέτρων στον τομέα του ασύλου και της επιστροφής, βάσει του **άρθρου 78 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης**. Τούτο αποτελεί συνέχεια της πρόσκλησης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προς την Επιτροπή να προτείνει τυχόν αναγκαίες αλλαγές στο νομικό πλαίσιο της ΕΕ και συγκεκριμένα μέτρα για τη διασφάλιση άμεσης και κατάλληλης αντίδρασης σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ και τις διεθνείς υποχρεώσεις. Επιπλέον, αποτελεί απάντηση στο αίτημα των κρατών μελών που πλήττονται να μπορούν να βασίζονται σε προσωρινά μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κατάστασης έκτακτης ανάγκης στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Τα εν λόγω μέτρα θα αποσκοπούν στην περαιτέρω στήριξη της Λετονίας, της Λιθουανίας και της Πολωνίας για τη διαχείριση της τρέχουσας κατάστασης με ελεγχόμενο και ταχύ τρόπο, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των διεθνών υποχρεώσεων.

– Καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης

Η στρατηγική των αρχών της Λευκορωσίας —να προσελκύουν αρχικά μετανάστες στη Λευκορωσία και, στη συνέχεια, να τους ωθούν να διέλθουν αντικανονικά τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και ενδεχομένως να πραγματοποιήσουν δευτερογενείς μετακινήσεις— βασίζεται στην οικονομία της παράνομης διακίνησης η οποία ενθαρρύνει, διευκολύνει και εκμεταλλεύεται οικονομικά την κατάσταση των ανθρώπων τους οποίους κατορθώνει να προσελκύσει με ψευδείς ισχυρισμούς.

Η **Ευρωπόλ** παρέχει στήριξη επί εικοσιτετραώρου βάσεως στις ποινικές έρευνες του Ευρωπαϊκού Κέντρου κατά της Παράνομης Διακίνησης Μεταναστών (EMSC) και διευκολύνει την ανταλλαγή επιχειρησιακών πληροφοριών στο πλαίσιο της κοινής ειδικής ομάδας συνδέσμου για την παράνομη διακίνηση μεταναστών και την εμπορία ανθρώπων που εδρεύει στην Ευρωπόλ και συνεδριάζει σε εβδομαδιαία βάση. Ο οργανισμός παρέχει επίσης παρακολούθηση και υποστήριξη ανοικτής πηγής μέσω της μονάδας του για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου στα κράτη μέλη που αναφέρουν τέτοιο περιεχόμενο. Η συνεχής στήριξη της Ευρωπόλ προς τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη περιλαμβάνει δευτεροβάθμιους ελέγχους ασφάλειας και άλλους διασταυρούμενους ελέγχους που επικεντρώνονται σε περιπτώσεις διευκόλυνσης της παράνομης διακίνησης, συμπεριλαμβανομένων των μη επιτρεπόμενων δευτερογενών μετακινήσεων. Το έργο αυτό μπορεί να ενισχυθεί με την τοποθέτηση εμπειρογνομόνων, τη διασταύρωση των πληροφοριών με τα δεδομένα που τηρούνται στην Ευρωπόλ, την παρακολούθηση του διαδικτύου και τη διευκόλυνση της ταχείας και ασφαλούς ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών. Η κατάσταση στη Λευκορωσία θα μπορούσε να τεθεί σε προτεραιότητα ώστε να προκύψουν εξατομικευμένες αναλύσεις, όπως αξιολογήσεις απειλών και εκθέσεις για την επικρατούσα κατάσταση.

Η Επιτροπή πρότεινε πρόσφατα ανανεωμένο **σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025)**¹³, στο οποίο αναγνωρίζεται το νέο φαινόμενο της

¹³ COM(2021) 591 final.

εργαλειοποίησης μεταναστών για πολιτικούς σκοπούς, καθώς και η συνεπακόλουθη ανάγκη προστασίας των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Η από κοινού εφαρμογή βασικών πτυχών του σχεδίου δράσης από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της απόκρισης στα μεταβαλλόμενα πρότυπα και τις διαδρομές, ενισχύοντας την επιβολή κυρώσεων στους διακινητές μεταναστών, την επιβολή του νόμου και τη δικαστική συνεργασία, αλλά και αποτρέποντας την εκμετάλλευση των μεταναστών και διασφαλίζοντας τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους.

Οι συνιστώσες του σχεδίου που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν γρήγορα περιλαμβάνουν κοινές επιχειρησιακές εταιρικές σχέσεις για τη συνέχιση της έρευνας και της δίωξης των εγκληματικών δικτύων παράνομης διακίνησης, συμπεριλαμβανομένης της παροχής υποστήριξης σε ειδικευμένες ερευνητικές μονάδες σε χώρες-εταίρους, ιδίως εκείνες τις οποίες αφορούν περισσότερο οι ροές προς τη Λευκορωσία. Η παροχή υποστήριξης στους εταίρους για τη θέσπιση ισχυρών νομικών πλαισίων με σκοπό την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης, καθώς και για την πρακτική εφαρμογή τους, είναι καίριας σημασίας για την ανάπτυξη κοινών επιχειρησιακών εταιρικών σχέσεων κατά της παράνομης διακίνησης.

4. ΠΡΟΛΗΨΗ: ΑΝΑΛΗΨΗ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η κρατική εργαλειοποίηση των μεταναστών θα πρέπει να αναγνωριστεί ως σημαντική νέα απειλή και να συμπεριληφθεί στους τομείς εργασίας της Ένωσης Ασφάλειας της ΕΕ, αλλά και να αντιμετωπιστεί ευρέως από την παγκόσμια κοινότητα. Οι διπλωματικές δραστηριότητες της ΕΕ αυξάνουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με το φαινόμενο αυτό τόσο μεταξύ των εταίρων της ΕΕ όσο και σε πολυμερή φόρουμ. Θα συνεχιστούν οι προσπάθειες για την οικοδόμηση παγκόσμιας συναίνεσης ως προς το γεγονός ότι οι άνθρωποι δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται σαν πόνια στα πολιτικά παιχνίδια εξουσίας αδιάστατων παραγόντων. Είναι προς το κοινό συμφέρον των χωρών προορισμού, αλλά και των χωρών διέλευσης και καταγωγής, να αποφευχθεί η επανάληψη αυτής της τακτικής. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργαστούν για να προσεγγίσουν σημαντικούς διεθνείς φορείς όπως ο Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ) όσον αφορά την ανάληψη δράσης κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της κρατικής εργαλειοποίησης ανθρώπων.

Εντός της ΕΕ, το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο επιδιώκει ήδη να παράσχει στην ΕΕ το ολοκληρωμένο νομικό και θεσμικό πλαίσιο που χρειάζεται, αντιμετωπίζοντας τα τρωτά σημεία που δημιουργεί η έλλειψη κοινού αποτελεσματικού και δίκαιου συστήματος. Είναι ζωτικής σημασίας να σημειωθεί πρόοδος στις διαπραγματεύσεις από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Το ζήτημα της εργαλειοποίησης πρέπει να συνεκτιμηθεί στην προσέγγιση αυτή· οι επικείμενες προτάσεις της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν θα περιλαμβάνουν την ενίσχυση του νομικού πλαισίου της ΕΕ ώστε να παρέχονται καλύτερα εργαλεία στα κράτη μέλη για την προστασία των εξωτερικών συνόρων από καταστάσεις εργαλειοποίησης, διασφαλίζοντας παράλληλα τον πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Θα περιλαμβάνουν επίσης μέτρα που θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη όπου παρατηρούνται μη επιτρεπόμενες μετακινήσεις μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων της εργαλειοποίησης, μακριά από τα εξωτερικά σύνορα.

Μια άλλη ειδική πτυχή που πρέπει να εξεταστεί είναι οι μεταφορές. Οι μεταφορές αποτελούν εργαλείο για την παράνομη διακίνηση και ως εκ τούτου είναι σημαντική η ενεργή συμμετοχή τους στην πρόληψη και την καταπολέμηση των οδών παράνομης διακίνησης που είναι εγγενείς στην εργαλειοποίηση. Η ίδια προσέγγιση είναι αναγκαία για την καταπολέμηση των εγκληματικών δικτύων που βρίσκονται πίσω από την εμπορία ανθρώπων. Πολλοί μεταφορείς

έχουν καταρτίσει ήδη πολιτικές για να μην καταστούν συνεργοί σε εγκληματικές πράξεις και οι διεθνείς οργανισμοί μεταφορών και οι ενώσεις του κλάδου έχουν αναπτύξει υλικό καθοδήγησης για τα μέλη τους¹⁴.

Ωστόσο, οι πολιτικές αυτές δεν είναι καθολικές και, όπου υπάρχουν, δεν εφαρμόζονται πάντοτε σωστά. Τα πρόσφατα γεγονότα δεν θα μπορούσαν να έχουν συμβεί αν ορισμένοι μεταφορείς δεν είχαν συμβάλει, εν γνώσει ή εν αγνοία τους, στην εκμετάλλευση ανθρώπων, και σε ορισμένες περιπτώσεις επωφεληθεί από αυτήν, με τεράστιο ανθρωπιστικό κόστος και με σοβαρές επιπτώσεις για την ασφάλεια των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και τη σταθερότητα στην περιοχή. Η συμμετοχή σε τέτοιες δραστηριότητες ή η διευκόλυνσή τους ενδέχεται να συνιστούν ποινικά αδικήματα δυνάμει των εθνικών διατάξεων εφαρμογής του πρωτοκόλλου κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα και του πρωτοκόλλου για την πρόληψη, καταστολή και τιμωρία της διακίνησης προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών.

Για να διασφαλιστεί ότι η ΕΕ διαθέτει τα κατάλληλα εργαλεία για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εργαλειοποίησής της για πολιτικούς σκοπούς, καθώς και για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων, πρέπει να θεσπιστεί πιο στοχευμένη νομοθεσία η οποία θα αφορά άμεσα τους μεταφορείς που συμμετέχουν σε τέτοιες πράξεις ή σε άλλα σοβαρά εγκλήματα που σχετίζονται με τη διευκόλυνση της παράνομης εισόδου στην ΕΕ.

Η Επιτροπή υποβάλλει σήμερα πρόταση για την πρόληψη και τον περιορισμό των δραστηριοτήτων των μεταφορέων που συμμετέχουν σε πράξεις παράνομης διακίνησης ή εμπορίας ανθρώπων στην ΕΕ ή τις διευκολύνουν.

Η πρόταση θα δημιουργήσει ένα νομικό πλαίσιο που θα επιτρέπει στην ΕΕ να θεσπίζει προληπτικά και προστατευτικά μέτρα κατά των μεταφορέων ανεξαρτήτως του τρόπου μεταφοράς (χερσαίες, αεροπορικές, εσωτερικές πλωτές και θαλάσσιες μεταφορές) που συμμετέχουν σε πράξεις παράνομης διακίνησης ή εμπορίας ανθρώπων στην ΕΕ ή τις διευκολύνουν. Τα μέτρα θα πρέπει να είναι αναγκαία και αναλογικά, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων κάθε περίπτωσης. Θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την αναστολή ή τον περιορισμό τρεχουσών δραστηριοτήτων, την αναστολή αδειών λειτουργίας, την απαγόρευση υπέρπτησης της ΕΕ, πραγματοποίησης τεχνικών στάσεων ή κατάπλου σε λιμένες της ΕΕ, ή την απαγόρευση εκτέλεσης δρομολογίων από και προς την ΕΕ. Η αποτελεσματικότητα των μέτρων θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την ταχεία εφαρμογή τους. Επομένως, η Επιτροπή θα εγκρίνει ταχέως μέτρα βασισμένα σε κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία, αφού επιτρέψει στους εμπλεκόμενους μεταφορείς να ασκήσουν το δικαίωμα ακρόασης.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ανάληψη αποφασιστικής και ολοκληρωμένης δράσης κατά της στρατηγικής κρατικής εργαλειοποίησης των μεταναστών που εφαρμόζει η Λευκορωσία αρχίζει να παράγει αποτελέσματα. Οι συντονισμένες διπλωματικές προσπάθειες έχουν αρχίσει να περιορίζουν τις

¹⁴ Πρωτόκολλο κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα, που συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος· Κατευθυντήριες γραμμές του ΔΟΠΑ για την αναφορά της εμπορίας ανθρώπων από το πλήρωμα πτήσης και θαλάμου επιβατών· Ψήφισμα της ΙΑΤΑ που καταγγέλλει την εμπορία ανθρώπων· Κατευθυντήριες γραμμές της ΙΑΤΑ για την εμπορία ανθρώπων· Προσωρινά μέτρα του ΔΝΟ για την καταπολέμηση των μη ασφαλών πρακτικών που συνδέονται με την εμπορία, την παράνομη διακίνηση ή τη μεταφορά μεταναστών διά θαλάσσης.

ευκαιρίες παράνομης διακίνησης μεταναστών προς τη Λευκορωσία. Οι συνέπειες για τη Λευκορωσία και για τους διακινητές γίνονται όλο και σαφέστερες. Η στήριξη προς τα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο ενισχύεται. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις ανθρωπιστικές ανάγκες των ανθρώπων που είναι πλέον εγκλωβισμένοι, καθώς και στις προσπάθειες για την υποστήριξη της επιστροφής στην πατρίδα τους.

Ταυτόχρονα, ενώ βρίσκεται αντιμέτωπη με μια προσπάθεια πρόκλησης συνεχούς και παρατεταμένης κρίσης, η ΕΕ παραμένει ισχυρή κι ενωμένη με τα κράτη μέλη της και καθιστά σαφές ότι σε καμία περίπτωση δεν θα ανεχθεί απόπειρες υπονόμευσης ή αποσταθεροποίησης των δημοκρατικών αξιών και κοινωνιών της. Αυτό διαδραματίζει καίριο ρόλο στην αποστολή μας να εξασφαλίσουμε μια ασφαλή και δημοκρατική Ευρώπη μέσω πρωτοβουλιών όπως η Ένωση Ασφάλειας και ο στρατηγικός προσανατολισμός. Η Ένωση έχει πρωτίστως την ανθρωπιστική επιταγή να αναλάβει αποφασιστική δράση τώρα ώστε να αμβλυθεί η κατάσταση στα σύνορα της Λευκορωσίας, καθώς και την ηθική υποχρέωση να αποτρέψει την επανάληψη τέτοιων αδίστακτων πράξεων. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Ένωση οικοδομεί έναν παγκόσμιο συνασπισμό κατά της χρησιμοποίησης των ανθρώπων ως πιονιών σε πολιτικά παιχνίδια.

Συνολικά, η αντίδραση της ΕΕ στις επιθετικές ενέργειες του καθεστώτος Λουκασένκο καταδεικνύει την ανάγκη να υιοθετηθεί μια ολιστική προσέγγιση για την καταπολέμηση των υβριδικών απειλών και τον μετριασμό των δυνητικών επιπτώσεών τους στην ασφάλεια της ΕΕ και των πολιτών της. Στο μέλλον, η ΕΕ πρέπει να συνειδητοποιήσει την ευρύτερη πρόκληση της ανάπτυξης ικανοτήτων για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών, σε συνδυασμό με ειδικά εργαλεία που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες, σήμερα και στο μέλλον.